

УДК 316.64-057.87:378.091.2](045)
DOI 10.31499/2618-0715.1(12).2024.305359

**АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ДО НАВЧАННЯ У
ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Кравченко Оксана, докторка педагогічних наук, професорка, декан факультету соціальної та психологічної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ORCID 0000-0002-9732-6546

E-mail: okskravchenko@ukr.net

Підвальна Юлія, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ORCID 0000-0002-4972-4232

E-mail: pidvalna_u@meta.ua

Гедзик Андрій, доктор філософії, старший викладач кафедри професійної освіти та технологій за профілями, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ORCID 0000-0002-2330-4395

E-mail: andriihedzyk@gmail.com

У статті розкрито проблему адаптації студентів першого курсу до навчання у закладі вищої освіти. У статті зосереджується увага на вивченні складних аспектів, які впливають на студентів під час їхнього переходу від середньої школи до університетського середовища. Стаття розглядає різницю між умовами навчання в школі та у закладі вищої освіти, а також враховує нові форми діяльності, методи навчання та вимоги, що виникають перед студентами під час їхнього вступу до університету. Також проаналізовано вплив цих чинників на академічну успішність, соціальну інтеграцію та загальний розвиток особистості студентів. У процесі написання статті розглянуто етапи переходу, які студенти переживають під час адаптації, такі як впровадження нових методів навчання, організація виховних заходів, зміни у соціальному оточенні та підвищений рівень вимог. У статті автори пропонують глибокий та всебічний погляд на проблему адаптації студентів першого курсу, представляючи результати свого аналізу та висновки, що можуть вказувати на шляхи поліпшення процесу адаптації вищої освіти.

***Ключові слова:** адаптація, адаптаційний процес, заклад вищої освіти, студент-першокурсник, форми адаптації.*

**ADAPTATION OF FIRST-YEAR STUDENTS TO STUDY IN AN
INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION**

Kravchenko Oksana, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Social Pedagogy and Social Work Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID 0000-0002-9732-6546

E-mail: okskravchenko@ukr.net

Pidvalna Juliia, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID 0000-0002-4972-4232

E-mail: pidvalna_u@meta.ua

Hedzyk Andrii, PhD, senior lecturer of the department of professional education and technologies of profiles, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID 0000-0002-2330-4395

E-mail: andriihedzyk@gmail.com

This article describes in detail the problem of adaptation of first-year students to study at a higher education institution. The article focuses on examining the complex aspects that affect students during their transition from high school to the university environment. The article examines the difference between the conditions of study in a school and in a higher education institution, and also takes into account new forms of activity, methods of study and requirements that arise before students during their admission to the university. The influence of these factors on academic success, social integration and general personality development of students was also analyzed. In the process of writing the article, the stages of transition that students go through during adaptation, such as the introduction of new teaching methods, the organization of educational activities, changes in the social environment and increased level of requirements, were considered. In the article, the authors offer a deep and comprehensive view of the problem of adaptation of first-year students, presenting the results of their analysis and conclusions that may indicate ways to improve the adaptation process of higher education.

Keywords: adaptation, adaptation process, institution of higher education, first-year student, forms of adaptation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Адаптація студентів першого курсу до навчання у закладі вищої освіти є складним і важливим процесом, який може впливати на їхню академічну успішність, соціальну інтеграцію та загальний розвиток особистості. Ця проблема виникає внаслідок різниці між умовами навчання в середній школі та вищому навчальному закладі, а також у зв'язку з новими формами діяльності, спілкуванням і вимогами, які постають перед студентами у процесі їхнього вступу до університету. Таким чином, адаптація до нового академічного середовища закладу вищої освіти є багатогранною проблемою, яка вимагає від студентів не тільки адаптації до навчальних вимог, але і вдосконалення особистісних якостей та розвитку необхідних навичок для успішного подолання викликів університетського життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження адаптації студентів висвітлюють праці науковців, таких як Т. Алексеєвої, О. Безпалько, Н. Заверико, Л. Коваль, Г. Лактіонова, А. Мудрик. Проблема початкового етапу навчання та чинники, що впливають на адаптацію, досліджено в роботах О. Прудської, С. Гапонової, Ю. Бохонкової. Питання адаптації студентів у вищому навчальному закладі розглядали вчені, такі як Т. Спіріна, Т. Алмазова, Н. Герасімова, О. Кочерук, Ю. Зарюгіна. Адаптацію, яка є важливою умовою соціалізації, розглядають М. Лукашевич, В. Казміренко. Інші науковці, зокрема М. Прищак, Л. Гармаш, В. Гамов, Н. Войтович, О. Стягунова, підкреслюють важливість адаптації першокурсників до навчання та підкреслюють, що успішна адаптація гарантує сприятливий розвиток в соціумі.

Мета статті – полягає у вивченні та розкритті проблем та аспектів, пов'язаних із процесом адаптації студентів на початковому етапі навчання у закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Студентство представляє собою особливу групу молоді, об'єднану специфічними умовами життя, праці, побуту, а також особливостями соціальної поведінки та психології, а також системою цінностей.

С. Савченко вказує на ключові характеристики студентської молоді. Підводячи підсумки досліджень різних авторів, він вбачає, що спочатку студентство є найбільш мобільною групою за різними параметрами, оскільки її склад перебудовується кожні п'ять років. Відзначається також, що студентство є відносно автономною соціальною групою з високою адаптивністю до різних соціально-економічних та політичних змін у суспільстві, а також інституціональних та ціннісно-нормативних актів. Крім того, студентство має значний інтелектуальний потенціал і відрізняється високим рівнем соціального альтруїзму. У суспільстві студентство відіграє різнобічну роль: з одного боку, воно є суб'єктом нових соціальних ініціатив, а з іншого – сприяє суспільній стабільності, маючи особливі привілеї щодо майбутнього [8].

Студентство відрізняється не лише за психофізіологічними особливостями, а й за своїм специфічним соціальним статусом і виконанням певних ролей у житті суспільства. Студентство має усі ознаки соціальної групи, такі як виконання визначених ролей, об'єктивне існування; чітка визначеність соціальної поведінки, самостійність і цілісність у відношенні до інших соціальних груп; особливість соціально-психологічних характеристик та системи цінностей. До особливостей, які відрізняють студентів від інших груп молоді, належать: характер їхньої праці, їхня роль у громадських організаціях; підготовка до виконання функцій інтелігенції; часткове залучення до опосередкованої продуктивної праці у формі навчання, роль якої у розвинутому суспільстві зростає.

У період студентського життя відбувається процес соціалізації, який відбувається протягом всього навчання, але особливу увагу заслуговує перший рік – час соціальної адаптації, що виникає з вступу до нового колективу, налагодження міжособистісних відносин, адаптацією до нової системи організації освітнього процесу, формуванням позитивної мотивації до майбутньої професії та іншого.

На основі наявних теоретичних підходів до цього питання вчені підтримують думку, що адаптація – це складний психобіологічний, соціальний і педагогічний процес активної взаємодії особистості з оточуючим середовищем, адаптацією індивіда до успішного функціонування в ньому, активним засвоєнням навколишнього простору з метою особистісного, професійного та соціального саморозвитку.

Згідно з Н. Дябелем, адаптація студента-першокурсника у соціально-педагогічному аспекті є активним процесом пристосування до нових умов оточуючого соціуму. Її результатом є досягнення гармонії у задоволенні його потреб у здоровому способі життя, створення позитивного ставлення до нового статусу і повне інтегрування в нову систему міжособистісних відносин як у студентському, так і в університетському середовищі [8].

Оскільки молодим людям часто бракує соціального досвіду, необхідного для адекватної реакції на різноманітні ситуації та уникнення утруднень у житті, пов'язаних з адаптацією до нових умов, важливо створити в університетах оптимальні умови для успішної соціально-педагогічної адаптації студентів-першокурсників.

Аналіз і узагальнення соціально-педагогічних та психологічних досліджень цієї проблеми підкреслили компоненти процесу соціальної адаптації студентів-першокурсників як складового багаторівневого соціального явища:

– *професійна адаптація* – в закладі вищої освіти – це процес, в якому студенти засвоюють різні соціальні та професійні ролі, освоюють систему знань щодо особливостей професійної діяльності, а також вмінь і навичок, необхідних для майбутньої

професії. Це також включає адаптацію до структури вищого навчального закладу, загального змісту та окремих складових навчального процесу;

– *дидактична адаптація* – означає адаптацію студентів до нової для них системи організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі;

– *соціально-психологічна* – адаптація до групи включає в себе пристосування до взаємовідносин у групі, формування особистого стилю поведінки та встановлення відповідних взаємин з іншими учасниками;

– *соціально-побутова* – полягає у вмінні самостійно організовувати та планувати свій режим дня, вести господарство, дотримуватися санітарно-гігієнічних норм, розподіляти бюджет та контролювати фінансові витрати.

Для успішної адаптації студентів-першокурсників до умов ЗВО на різних рівнях факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини була розроблена програма, що включає організаційні, навчально-методичні, культурно-освітні та соціально-виховні заходи. Ці заходи спрямовані на створення сприятливих умов для активної адаптації майбутніх студентів до нових умов навчання.

Сучасні зміни в соціально-економічній сфері створюють потребу у підготовці компетентних фахівців, які можуть стати активними учасниками на ринку праці, обирати свій шлях у професійній діяльності, самостійно визначитися у ній та успішно адаптуватися до змін на ринку праці. Професійна адаптація може ускладнюватися через незадоволення результатами навчання, втрату звичного статусу серед рівнян, сумніви у виборі професії, що може викликати стрес, нервові напруження та втомленість, а в кінцевому результаті – дезадаптацію, що виявляється у порушенні внутрішньої регуляції, втраті референтних орієнтирів та проблемах з самореалізацією.

Успішна професійна адаптація студентів є важливою під час першого року навчання у закладі вищої освіти. Педагогічний колектив повинен спрямовувати свою роботу на переконання студентів у правильності обраної майбутньої професії, стимулювання їхньої мотивації до професійної діяльності та формування особистості майбутніх соціальних педагогів та практичних психологів.

З точки зору навчального процесу, важливу роль відводиться дисципліні «Вступ до спеціальності», яка дозволяє студентам ознайомитися з метою, завданнями та напрямками діяльності майбутніх фахівців, визначити об'єкти їхньої діяльності та ознайомитися з кваліфікаційними вимогами до вказаних професій. Також важливим є проходження ознайомлювальної практики студентами-першокурсниками, під час якої вони досліджують інфраструктуру соціальних закладів регіону, вивчають сферу їхньої діяльності та аналізують нормативно-правове забезпечення професійної діяльності.

Додатково для підтвердження престижності та актуальності професій проводяться тематичні тижні, присвячені Дню психолога та працівника соціальної сфери. У рамках цих заходів проводяться різноманітні акції, соціологічні опитування, тренінги, захисти соціальних проектів, майстер-класи та інші події.

У контексті професійної адаптації важливим є розуміння студентами, особливо на початковому етапі навчання, значущості і потреби у вибраних ними професіях у сучасних складних умовах соціально-економічного розвитку, а також усвідомлення важливості таких спеціалістів на ринку праці для вирішення актуальних соціальних проблем у суспільстві. Залучення студентів-першокурсників до роботи у Студентській соціально-психологічній службі створює сприятливі умови для цих процесів, оскільки вони можуть виконувати роль волонтерів, надаючи допомогу різним категоріям населення та беручи участь у соціальних та благодійних заходах, що дозволяє їм відчувати себе корисними не лише для окремих осіб, а й для суспільства в цілому. Ефективною є також співпраця

студентів-волонтерів з місцевими та районними центрами соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді, що дає їм можливість практично випробувати свої здібності та реалізувати свій потенціал.

Відразу з початку навчання майбутнім студентам необхідно пристосовуватися до нового організаційного формату освітнього процесу та зміни соціального оточення. Більшість молодих людей, які вступають до університету, стикаються з дезадаптацією, спричиненою незвичністю студентського статусу, відсутністю стабільної групи ровесників, високими вимогами від професорсько-викладацького складу та нестандартним навчальним режимом. Причини дезадаптації можуть бути різними: низький рівень загальної інтелектуальної здібності, емоційна нестабільність, несформованість мотиваційної сфери, великі очікування при обмежених можливостях.

Однією зі значних змін в освітньому процесі є перехід до Болонської системи, що призвело до істотних змін у планах навчання, методах проведення занять та критеріях оцінювання студентів. Вимоги до студентів значно зросли, роблячи навчання більш складним. Тому великою проблемою стає відсутність у випускників багатьох навичок, необхідних для успішного навчання у вищому навчальному закладі: складання конспектів лекцій та джерел, користування бібліотекою, підготовка до практичних занять і так далі. Ці навички можуть бути швидко здобуті, проте в перший рік навчання вони можуть негативно вплинути на успішність студентів.

Адаптація в соціально-психологічному плані часто ускладнює процес навчання, оскільки вимагає від студента переключення уваги з освітньої діяльності на спілкування. Усі ці аспекти є складовими одного процесу й тісно пов'язані між собою. Кожен з них має свої характеристики і важливу роль у житті першокурсника.

Психологічна неадаптованість до нових соціальних умов негативно впливає на загальний стан здоров'я студентів, знижує концентрацію уваги, пам'ять, мислення. Це може призвести до емоційного напруження, яке, як відомо, може послужити підґрунтям для різних захворювань. Гармонія та чіткість поведінки руйнуються, що призводить до нервових розладів. У таких випадках виникають протиріччя між внутрішніми здібностями студента та зовнішніми труднощами [8].

Серед психологічних особливостей студента-першокурсника можна відзначити наступне: формування відчуття дорослості та особистих поглядів; бажання самоствердження та вивчення навколишнього світу; підвищена чутливість до справедливості та активна реакція на самозахист.

Розвиток соціальної адаптації першокурсників впливається індивідуальними психічними особливостями (наприклад, мислення, увага, пам'ять, почуття), характером темпераменту (інтенсивність, швидкість реакції, гнучкість, стійкість) та особистісними рисами (інтереси, відповідальність, комунікативність, працьовитість або безтурботність). Під час розв'язання проблеми соціальної адаптації студентів-першокурсників у ЗВО важливо завжди брати до уваги ці аспекти при виборі педагогічних впливів, методів та форм роботи [1, с. 45].

Під час нашого дослідження ми встановили, що колектив має особливе значення для соціалізації студента-першокурсника в нових умовах навчання та життєдіяльності. В ідеалі, колектив повинен сприяти формуванню єдності, розвитку свідомості, творчих здібностей, дружби, взаємодопомоги та взаємопідтримки, встановленню взаєморозуміння у відносинах, забезпеченню спільної діяльності та відчуттю турботи та безпеки. Колектив – це група, в межах якої міжособистісні відносини формуються через спільну діяльність, що сприяє втіленню і суспільних, і особистісних цілей та цінностей [8].

У процесі адаптації студентів важливою складовою є роль психолога, який надає підтримку у вирішенні питань міжособистісних відносин, запобігає кризовим ситуаціям та працює над профілактикою негативних явищ у молодіжному середовищі.

З огляду на те, що більшість студентів є не місцевими мешканцями, вони змушені змінювати своє соціальне оточення та адаптуватися до нових умов самостійного життя, таких як планування режиму дня та управління фінансами. У зв'язку з цим, важливою формою роботи є створення консультативних пунктів у гуртожитках, а також проведення інформаційних заходів щодо санітарних та гігієнічних стандартів.

Для забезпечення успішної адаптації студентів-першокурсників до нових умов в університеті важливо акцентувати увагу на наступних напрямках роботи: розробка та реалізація програми заходів на першій семестр, спрямованих на покращення адаптації у навчальному, професійному, соціально-психологічному та соціально-побутовому аспектах; посилення ролі кураторства; активна співпраця з батьками; залучення першокурсників до діяльності в Студентській соціально-психологічній службі та студентському самоврядуванні; організація позанавчальних заходів для стимулювання самовираження та самореалізації.

У цьому відношенні рекомендованою є позанавчальна активність. З урахуванням цього, на факультеті активно та систематично використовуються можливості позанавчальних заходів для розвитку студентів першого курсу.

На факультеті соціальної та психологічної освіти організовано і проведено такі заходи:

31 серпня 2023 року на факультеті соціальної та психологічної освіти відбулися збори, які стали ключовою подією для нових студентів. Ця зустріч була спрямована на ознайомлення з умовами навчання, важливими аспектами безпеки та знайомством з відповідальними особами факультету.

Студентам-першокурсникам відкрилася можливість ознайомитися із керівництвом факультету, включаючи деканат, декана, заступників декана з навчальної та виховної роботи, а також з кураторами. Під час першої зустрічі з куратором було визначено старост для кожної академічної групи, а також студенти були ознайомлені з інфраструктурою університету та факультету, а також з особливостями організації навчального процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. На зборах панувала атмосфера відкритості, що дозволила студентам ознайомитися з основними принципами та цілями факультету. Також була можливість ставити питання, що торкнулися навчального процесу та важливих аспектів життя в університеті.

Студентам було проведено спеціальний семінар з техніки безпеки, та правилами поведінки в умовах воєнного стану, включаючи такі аспекти, як:

Правила під час сигналів тривоги: Звернуто увагу на необхідність дотримання правил під час сигналів тривоги, включаючи наявність екстреної валізи для евакуації населення.

Уважність щодо вибухонебезпечних предметів: Застережено від недоторкання невідомих предметів та закликало повідомляти про будь-які підозрілі об'єкти.

Правила поведінки в соцмережах: Студентам було наголошено про ризики небезпечного спілкування з незнайомими людьми у соціальних мережах. Збережіть обережність та оберігайте свою особисту інформацію.

Дотримання комендантської години: Нагадано про обов'язок дотримуватися комендантської години та необхідність забезпечення власної безпеки в нічний час.

Дії при відключенні електропостачання: Підкреслено важливість знання, як діяти при відключенні електропостачання, завжди мати при собі необхідні засоби освітлення та заряджання мобільних пристроїв.

На завершення студентська рада провела патріотичний флешмоб – усі першокурсники доєдналися [11].

1 вересня відзначили День Знань для студентів факультету соціальної та психологічної освіти. У святковий День Знань, Уманський Державний Педагогічний Університет імені Павла Тичини запрошує нове покоління студентів відкрити перед собою світ знань! Університет ожив від енергії й радості, коли студенти з різних куточків світу зібралися, щоб розпочати новий навчальний рік. Це був день зустрічей, привітань та вітань, коли студенти відчували атмосферу спільноти та нових початків. На додаток до урочистої частини, організатори факультету підготували цікаву та корисну інформацію про навчання, доступні ресурси та послуги, що допоможуть студентам успішно впоратися з навчанням та інтегруватися в університетське життя [7].

2 вересня для студентів соціальної та психологічної освіти став днем захоплюючого походу, який об'єднав першокурсників, керівництво факультету, студентську раду, кураторів, волонтерів Студентської соціально-психологічної служби, членів Національно-патріотичного табору для студентської молоді «Дія», та старост старших курсів у мандрівку до Білогрудівського лісу. Ця подія була насиченою цікавими активностями. Учасники мали можливість представити свої групи та взяти участь у психологічних тренінгах, патріотичних флешмобах «З Україною в серці», спрямованих на краще знайомство одне з одним. Спортивні ігри змусили кожного активно співпрацювати та взаємодіяти, підсилюючи командний дух. А особливою подією стала традиційна готування та спільне варіння каші, що сприяло ще більшому об'єднанню учасників. Ця програма не лише надихнула усіх на веселі та захопливі моменти, але й стала фундаментом для побудови тісних зв'язків не лише всередині академічних груп, але й в межах єдиної сім'ї студентського колективу факультету соціальної та психологічної освіти [18].

Студенти факультету соціальної та психологічної освіти долучаються до волонтерської роботи, приєднуючись до значущої ініціативи: плетіння сіток для Збройних Сил України. Сьогодні ми з радістю представляємо цю ініціативу, яка відзначається не лише креативністю, але й глибоким патріотизмом. Це начинання виникло з метою віддати шану та підтримку тим, хто оберігає нашу країну. Студенти виявили свою готовність долучитися до цієї акції, виготовляючи сітки для ЗСУ, які будуть використовуватися на передовій для захисту військових об'єктів та мобільних пунктів [17].

27 вересня 2023 року, під керівництвом досвідченої гід-екскурсоводки Ліани Роднікової студенти факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, отримали унікальну можливість зануритися в історію, культуру та архітектурні шедеври міста. Під час екскурсії вони відвідали ключові історичні пам'ятки, розглянули архітектурні особливості, які роблять це місто настільки винятковим і привабливим для мешканців та гостей. Також відвідали центральну площу, яка вшановує пам'ять Героїв, що віддали свої життя за незалежність України. У місті Умань була створена інсталяція з фотографіями загиблих воїнів – мешканців місцевої спільноти, що втратили життя, захищаючи українців від вторгнення Російської Федерації з 2014 року й дотепер. Ця подорож стала чудовою можливістю для студентів розширити свої знання і поглянути на місто з абсолютно нового ракурсу. Вони не лише освоїли нові факти та враження, але й здобули глибше розуміння культурних та історичних аспектів міста [9].

Студенти факультету соціальної та психологічної освіти відзначали Міжнародний День Похилого Віку 1 жовтня, привітавши літніх громадян особливим чином. Ця вражаюча ініціатива стала виявом студентської турботи та відповідальності. Вони підготували унікальні подарунки у вигляді солодоців та відвідали Будинок милосердя в Управлінні праці та соцзахисту Уманської міської ради, надихаючи цей особливий день великим почуттям доброти та співпереживання. Цей акт доброти не тільки розчулив мешканців Будинку милосердя, але і наголосив на важливості та потребі підтримувати і дбати про тих, кого ми вважаємо своєю старшою генерацією. Студенти факультету соціальної та психологічної освіти продемонстрували, що доброта та співчуття можуть робити життя кращим для всіх [13].

Під час роботи на національно-патріотичному таборі «Дія», що відбувався у рамках Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, студенти факультету соціальної та психологічної освіти 12 жовтня організували захоплюючий патріотичний флешмоб на подвір'ї нового корпусу. Ця акція була спрямована на підтримку Збройних сил України та вшанування українського козацтва. Це святкування історичного дня відбулося за участю відмінних та талановитих студентів, які об'єдналися великим патріотичним заходом. Цей флешмоб – яскравий вияв поваги до козацької спадщини, яка є невід'ємною складовою нашої історії. Святкування Дня Українського козацтва стає важливим моментом для української молоді, щоб висловити свою гордість за країну та підтримати її культурні та історичні корені. Студентська молодь висловлює свою вдячність захисникам та захисницям за їхню вагомую роль у житті країни [16].

13 жовтня в ДІАЗ «Стара Умань» студенти факультету соціальної та психологічної освіти під супроводом декана факультету Кравченко Оксаною Олексіївною доктором педагогічних наук професором кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, відвідали виставку митця Івана Сердюка. Студенти мали нагоду перенестися в часі та поглибитися в українську історію завдяки виставці живопису та інтарсії соломкою під назвою «Звичаї наших предків». Ця виставка є творчою спадщиною відомого Уманського митця Івана Сердюка, який віддав свою душу створенню цих неймовірних творів мистецтва. Експозиція складається з понад 60 картин, на яких зображено різноманітні аспекти культури, звичаїв і традицій українського народу. Під час екскурсії студенти мали можливість дізнатися більше про техніку та секрети створення інтарсії соломкою від самого автора, Івана Сердюка. Він поділився своєю історією, натхненням та процесом творення цих дивовижних шедеврів [4].

Згідно з планом студентської ради факультету, 17 жовтня студентська рада факультету соціальної та психологічної освіти, зокрема голова студентської ради Ілля Хомов та Іван Матлаш, організували захопливу розважальну шоу-програму «Хто зверху?». Ця програма не лише розвеселила всіх присутніх, але й стимулювала креативне мислення. Задані питання були цікавими та зацікавили аудиторію, спонукаючи до активної участі та роздумів. Під час програми «Хто зверху?» учасники отримали можливість демонструвати свої знання та розумові здібності, відповідаючи на цікаві запитання. Такий формат сприяв не лише розважальному аспекту, але й стимулював обмін ідеями та сприяв розвитку творчого мислення серед студентської аудиторії. Це була чудова нагода не лише розважитися, але й спілкуватися, вчитися та ділитися власними думками та знаннями з іншими. Приємним завершенням заходу стало колективне фото студентів [20].

25 жовтня відбувся захоплюючий конкурс «Талановита молодь ФСПО», організований студентською радою факультету під керівництвом Юлії Підвальної. Іван Матлаш, студент третього курсу спеціальності 231 «Соціальна робота», виступав у ролі ведучого конкурсу. Ця подія відкрила перед студентами широкі можливості продемонструвати свої таланти та надзвичайні здібності. Учасники конкурсу, які

представляли факультет соціальної та психологічної освіти, вразили аудиторію своєю різноманітністю обдарувань. Рябошапко Мирослава вразила глядачів чарівним танцем, Руда Еріка поділилася розповіддю, що надихнула всіх присутніх. Данчук Алла, Колінчак Карина і Коваль Юлія дарували глядачам неймовірні музичні виступи, а Звіряка Вікторія та Оломська Єлизавета вражали своїми поетичними віршами. Конкурс «Талановита молодь ФСПО» відіграє важливу роль у підтримці та виявленні обдарованих студентів, які бажають поділитися своїми унікальними здібностями та надихати інших [12].

31 жовтня на факультеті соціальної та психологічної освіти студентська рада влаштувала чарівне святкування Хелловіну та створила незабутню фотозону. Це подія відкрила широкі можливості для студентів і викладачів, де кожен міг показати свою творчість та святковий настрій, спільно насолоджуючись атмосферою радості та взаємного творчого натхнення.

Учасники події з'явилися у вражаючих костюмах та масках, що створило особливу атмосферу загадковості й магії. В програмі святкового заходу було заплановано багато цікавих розважальних активностей. Ця ініціатива студентської ради стала відмінною можливістю для спільноти факультету зміцнити свій духовний зв'язок та відсвяткувати це свято разом. Всі разом створили незабутню атмосферу Хелловіну та надихнули одне одного на майбутні творчі ініціативи [23].

У залі нового корпусу Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини 9 листопада відбувся важливий захід, ініційований студентською радою факультету соціальної та психологічної освіти. Фестиваль та презентація 1 курсу були організовані для підтримки Збройних Сил України.

На заході виступи студентів були захоплюючими та цікавими, вони вразили аудиторію своєю талановитістю та оригінальністю. Студенти першого курсу презентували свої номери у стилі 90-х, чим переносили глядачів в атмосферу того часу. Їхні танці та музичні виступи спричинили хвилю захоплення. Крім того, студентвокалісти дарували аудиторії чарівні моменти музичної насолоди, а народний акробатичний колектив «Весела дітвора» вразив своєю вправністю та енергією.

Підсумкове виступлення на заході здійснила доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи – Кравченко Оксана Олексіївна. Вона висловила слова подяки усім учасникам за активну участь та значний внесок у підтримку важливої ініціативи. Головною метою заходу було зібрати кошти для підтримки Збройних Сил України [19].

13 листопада відзначається Всесвітній день доброти, тож студенти факультету соціальної та психологічної освіти вирішили приєднатися до цього заходу, щоб поділитися радістю та підтримкою з оточуючими. Вони відвідали ГРОМАДСЬКУ ОРГАНІЗАЦІЮ «ШЛЯХ ДОБРА», де разом з дітьми організували незабутній патріотичний флешмоб. Студенти разом з дітьми створили вражаючі сценарії, використовуючи символіку своєї країни та виражаючи патріотичний дух. Ці ініціативи підтверджують активність студентів факультету соціальної та психологічної освіти в застосуванні своїх знань та вмінь для позитивного впливу на суспільство. Всесвітній день доброти відзначається як час, коли кожен може зробити свій внесок у добрі справи, і студенти цього факультету чудово ілюструють це своїми діями. Нехай ваші добрі справи повертаються до вас у вигляді бумерангу щастя [5].

З нагоди Дня студента 17 листопада 2023 року, на факультеті соціальної та психологічної освіти Національно-патріотичним табором «Дія» для здобувачів вищої освіти була організована екскурсія до Державного історико-культурного заповідника «Трипільська культура». Поряд з екскурсійною метою поїздка мала дослідницький

характер у межах виконання дисертаційного дослідження «Соціальна реабілітація дітей та молоді з особливими освітніми потребами засобами музейної педагогіки».

Здобувачі вищої освіти відвідали пізнавальні екскурсії від співробітників Заповідника: лекції з історії трипільської культури, цікаві вікторини, перегляд відеоматеріалів. Усі учасники у знак вдячності ЗСУ за можливість навчатися і подорожувати здійснили збір коштів з ініціативою на безкоштовний вхід до музею. Усі висловили подяку директору заповідника, Владиславу Чабанюку, за його внесок у збереження української культури, поширення національної історії та формування патріотизму серед студентської молоді [10].

30 листопада 2023 року відбулося традиційне свято «Андріївські вечорниці» на факультеті соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, в якому брали участь студенти всіх курсів факультету.

Це свято відзначається не лише як релігійне, але й як символ об'єднання родини та спільноти. Воно передає давні традиції та обряди, що відображають багатий культурний спадок українського народу, та створює невидимий, але сильний зв'язок між людьми.

Студенти факультету, об'єднані цією традицією, прикрашали аудиторію стрічками, вінками, рушниками та іншими українськими оберегами, співали українські пісні, водили хороводи, брали участь у традиційних народних забавах, ділилися власноруч приготованими смаколиками, дівчата ворожили на майбутнє. Кожен елемент свята додавав йому особливого шарму та робив його часткою спільної історії. Студенти були щасливі мати можливість відсвяткувати це традиційне українське свято разом та краще пізнати свою культуру [21].

3 грудня з нагоди Міжнародного дня осіб з інвалідністю студенти факультету соціальної та психологічної освіти сердечно привітали осіб з порушеннями слуху, надаючи особливу увагу цій групі. Учасники заходу, серед яких Хомов Ілля, Пальцев Дмитро, Бесчастна Катерина, Булгачова Вероніка, вразили присутніх емоційним виконанням української пісні жестовою мовою та солодкими подарунками після виступу. Варто відзначити, що Левченко Віра Василівна, голова Уманської територіальної організації УТОГ, також приєдналася до цього заходу. Ця ініціатива стала важливим кроком у підтримці людей з обмеженими можливостями та підкреслила важливість рівних прав для всіх у суспільстві [14].

6 грудня, у День Збройних сил України та День Святого Миколая, студенти факультету соціальної та психологічної освіти організували благодійну ярмарку «Святий Миколай», на підтримку Збройних Сил України. На ярмарку були солодощі, домашня випічка, желе, безпрограшна лотерея, різноманітні вироби, сувеніри та рукоділля. На цій благодійній ярмарці студенти демонстрували теплу атмосферу та спільноту, сприяючи обміну доброти та підтримці важливих для країни ініціатив. Продукція та вироби, які були представлені на ярмарці, стали не лише засобом збору коштів на допомогу Збройним Силам, а й виявом творчості та рукоділля студентської громади. Такий захід став чудовою нагодою не лише для збирання фінансової підтримки, але й для сприяння обміну позитивними емоціями та підтримки важливих українських ініціатив. Студенти впевнені, що перемога обов'язково буде за нами [2].

7 грудня відзначається Всесвітній день української хустки. Викладачі та студенти факультету соціальної та психологічної освіти долучилися до всеукраїнського флешмобу. Це свято виникло у 2019 році з метою об'єднання жінок різного віку для збереження українських звичаїв та традицій. Краса української хустки та її значення є давніми, так само як і душа, яка виражена у піснях. Українські жінки завжди відзначалися ліричною душею, що наповнена сонцем та теплом. Хустка завжди була не лише головним убором, а й символом історії та долі на нашому культурному полотні. Факультет соціальної та

психологічної освіти підтримує відновлення, повагу та поширення наших українських традицій, як невід'ємну спадщину нашого народу [6].

Щорічно 10 грудня у всьому світі святкують Міжнародний день прав людини. Це свято було ухвалено Генеральною Асамблеєю ООН у 1950 році на честь прийняття 10 грудня 1948 року Загальної декларації прав людини, яка стала першим світовим документом, що сформулював основні положення про права людини.

Загальна декларація прав людини визнала рівність всіх людей перед законом. Людське життя, гідність, права та свободи визнано найважливішими цінностями кожної держави. Заявлено, що всі люди рівні у своїх правах та гідності. При цьому права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними, належать кожній людині від народження і протягом усього життя, і не можуть бути скасовані або обмежені волею держави. Будь-які угоди або домовленості, спрямовані на обмеження прав людини, визнаються недійсними.

Саме 10 грудня студенти факультету соціальної та психологічної освіти, спеціальності 231 «Соціальна робота», 053 «Психологія», 232 «Соціальне забезпечення» провели акцію з нагоди Міжнародного дня прав людини під назвою «Мир і дружба – знання прав!». Основною метою було детальніше ознайомити аудиторію з поняттям «права людини», визначити, які права належать кожній людині з моменту народження та які права набуває з віком. Також було зосереджено увагу на інформуванні про інституції, до яких можна звернутися у разі порушення прав.

Ти знаєш, що ти – людина?

Ти знаєш про це чи ні?

Усмішка твоя – єдина,

Мука твоя – єдина,

Очі твої – одні [15].

14 грудня на факультеті соціальної та психологічної освіти відбулася подія, де було розкрито таємниці «Таємного Санти». Цей захід був організований студентською радою факультету та пройшов у душі радості та доброти. Студенти зібралися, щоб обмінятися подарунками за незвичними правилами. Кожен учасник таємно підписував подарунок і передавав його іншому студенту разом із особистими привітаннями. Ця подія стала чудовим способом не лише зробити одне одному приємні сюрпризи, але й зміцнити дружбу між ними. Веселі моменти, спільні посмішки та радість від отриманих подарунків створили святкову атмосферу на факультеті. Завершився захід загальним фото всіх учасників, де студенти утворили яскраву та щасливу команду, що вразила своєю радістю та посмішками. Студенти висловлюють щиру вдячність нашим захисникам за можливість організовувати такі заходи [22].

20 грудня на факультеті соціальної та психологічної освіти студенти об'єдналися на Вечорі Української поезії, де звучали найчарівніші та найпоетичніші вірші відомих українських поетів, а також твори молодих талановитих авторів, серед яких були твори, написані самими студентами. У теплій та творчій атмосфері учасники події відкрили для себе нові поезійні шедеври, ділилися враженнями від прослуханих віршів та обговорювали глибину поетичних образів. Кожен виступ був наповнений почуттями та емоціями, переносячи слухачів у світ відчуттів та миттєвих образів.

Ця подія стала чудовим способом для студентів не лише поглибити свої знання української культури, а й відчути вишуканість поезії, долучившись до спільної мандрівки у світ слова й почуттів. Вона надихнула присутніх на творчість та зміцнила дух спільноти факультету. Учасники Вечору Української поезії, відчули емоції від теплового прийому та спільного обміну поетичними враженнями. Вони висловили бажання продовжувати подібні заходи, які сприяють об'єднанню та надихають студентську спільноту на факультеті [3].

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

За підсумками реалізації програми адаптації було проведено опитування серед студентів першого курсу після 3-х місяців навчання в університеті.

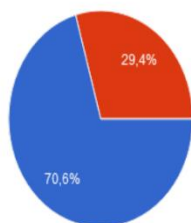
На запитання «Чи успішно пройшли процес адаптації до нових умов ЗВО»: 76,5 дали позитивну відповідь, а 29,4 % зазначили, що не адаптувалися ще.

Блок 2. Адаптація до навчання

Копіювати

7. На вашу думку, чи успішно Ви пройшли процес адаптації до умов навчання в університеті? (виберіть один варіант відповіді)

17 відповідей

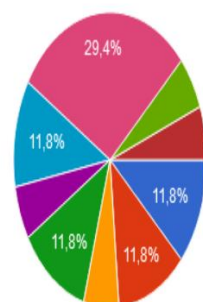
- 1. Так, цілком успішно
- 2. Ні, я ще повністю не адаптувався/лася

На запитання «Що Вам дозволяє призвичаїтися до нових умов навчання у ЗВО?» відповіді були такими: 29,4 % – цікаве позанавчальне життя; 11,8 % – підтримка батьків і друзів; 11,8 % – хороші умови навчання, 11,8 % – бажання отримати диплом тощо.

Копіювати

9. Що Вам допомагає призвичаїтися до умов навчання в університеті? (виберіть всі слушні варіанти відповідей)

17 відповідей

- 1. Підтримка батьків/друзів
- 2. Гарні стосунки з одногрупниками
- 3. Цікаві заняття
- 4. Хороші умови навчання
- 5. Бажання освоїти обрану професію
- 6. Бажання отримати диплом
- 7. Цікаве студентське життя у позанавчальний час
- 8. Майже нічого, але, можливо, хорош...
- 9. Ну і що мені потрібно відповісти?!

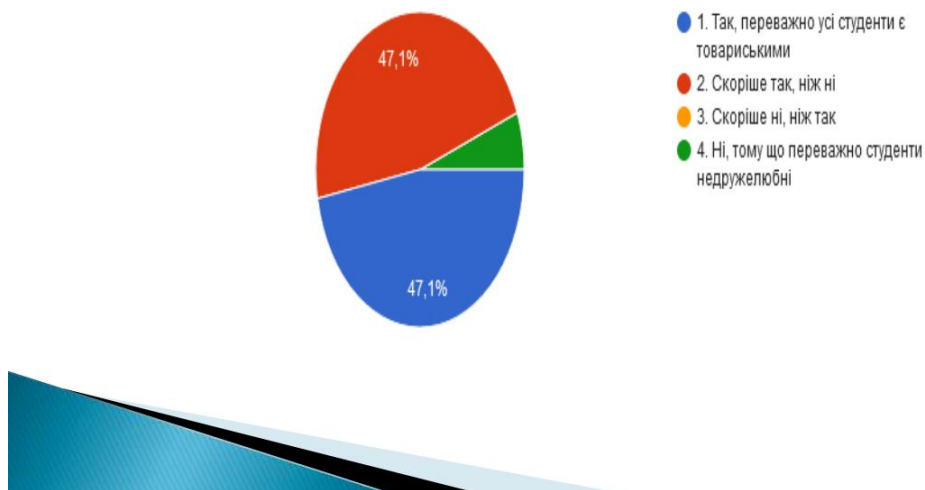
СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

Наскільки дружнім є студентський колектив здобувачі оцінили наступним чином: 47,1 % – так, усі є друзелюбними; 47,1% – скоріше так, ніж ні.

13. Чи є дружнім Ваш студентський колектив? (виберіть один варіант відповіді)

17 відповідей

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Отже, можна зробити висновок, що процес адаптації студентів першого курсу до навчання у закладі вищої освіти є складним та багатограним. Студенти стикаються із значними викликами, пов'язаними з новими методами навчання, змінами в соціальному оточенні та високим рівнем вимог. Успішна адаптація виявляється ключовим фактором для досягнення академічного успіху та ефективної соціальної інтеграції. Потреба у вдосконаленні програм та стратегій підтримки адаптації студентів стає очевидною. Важливість врахування індивідуальних особливостей та потреб студентів на цьому етапі стає важливим аспектом покращення процесу адаптації. Для подальших досліджень рекомендується глибше вивчення конкретних аспектів адаптації, таких як роль менторства, вплив соціальних мереж та інтерактивних платформ на адаптаційний процес студентів. Додатково, можливо дослідження ефективності різних програм та ініціатив, спрямованих на полегшення адаптації першокурсників. Додаткові дослідження можуть розширити наше розуміння та допомогти в розробці персоналізованих стратегій для покращення процесу адаптації студентів у закладі вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алендарь Н. І. Соціальна адаптація випускників сільських шкіл до нових умов навчання у вищому навчальному закладі. *Соціальна педагогіка*. 2008. № 4. С. 38–43.
2. Благодійна ярмарка «Святий Миколай». Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szkwk> (дата запису: 6.12.2023).
3. Вечір Української поезії. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szljc> (дата запису: 21.12.2023).
4. Виставка митця Івана Сердюка. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlkj> (дата запису: 15.10.2023).

5. Всесвітній день доброти. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlma> (дата запиту: 14.11.2023).
6. Всесвітній день української хустки. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlms> (дата запиту: 8.12.2023).
7. День знань. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlnu> (дата запиту: 01.09.2023).
8. Дябел Л.І. Соціалізація студентів-першокурсників в умовах педагогічного університету: дис. ...к.пед.н. : 13.00.05. Київ, 2008. 244 с.
9. Екскурсія для студентів факультету соціальної та психологічної освіти. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlow> (дата запиту: 28.09.2023).
10. Екскурсія до Державного історико-культурного заповідника «Трипільська культура». Сайт факультету соціальної та психологічної освіти URL: <http://surl.li/szlpw> (дата запиту: 17.10.2023).
11. Збори студентів-першокурсників. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти URL: <http://surl.li/szljq> (дата запиту: 1.09.2023).
12. Конкурс «Талановита молодь ФСПО». Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlrc> (дата запиту: 26.10.2023).
13. Міжнародний день осіб похилого віку. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlse> (дата запиту: 29.09.2023).
14. Міжнародний день осіб з інвалідністю. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szsls> (дата запиту: 01.10.2023).
15. Міжнародний день захисту прав людини. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlst> (дата запиту: 01.10.2023).
16. Патріотичний флешмоб до Дня Українського козацтва. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szltg> (дата запиту: 13.10.2023).
17. Плетіння Сіток для Збройних Сил України. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlts> (дата запиту: 06.09.2023).
18. Похід у Білогрудівський ліс. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szluh> (дата запиту: 02.09.2023).
19. Презентація першого курсу факультету соціальної та психологічної освіти. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти URL: <http://surl.li/szluu> (дата запиту: 14.09.2023).
20. Розважальна шоу-програма «Хто зверху?» Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlvn> (дата запиту: 23.11.2023).
21. Свято «Андріївські вечорниці». Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlvu> (дата запиту: 01.12.2023).
22. Таємний Санта. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти. URL: <http://surl.li/szlvw> (дата запиту: 14.12.2023).
23. Хелловін. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти URL: <http://surl.li/szlxp> (дата запиту: 31.10.2023).

REFERENCES

1. Alendar N. I. (2008). Sotsialna adaptatsiia vypusknkyiv silskykh shkil do novykh umov navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi. Sotsialna pedahohika. [in Ukrainian].
2. Blahodiina yarmarka «Sviatyi Mykolai». Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szkwk> [in Ukrainian].
3. Vechir Ukrainskoi poezii. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlje> [in Ukrainian].
4. Vystavka myttsia Ivana Serdiuka. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlkx> [in Ukrainian].
5. Vsesvitnii den dobroty. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlma> [in Ukrainian].
6. Vsesvitnii den dobroty. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlms> [in Ukrainian].

1. Den znan. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlnu> [in Ukrainian].
2. Diabel L.I. (2008). Sotsializatsiia studentiv-pershokursnykiv v umovakh pedahohichnoho universytetu. Candidate's thesis. Kyiv. [in Ukrainian].
3. Ekskursiia dlia studentiv fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlow> [in Ukrainian].
4. Ekskursiia do Derzhavnoho istoryko-kulturnoho zapovidnyka «Trypilska kultura». Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlpw> [in Ukrainian].
5. Zbory studentiv-pershokursnykiv. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szljq> [in Ukrainian].
6. Konkurs «Talanovyta molod FSPO». Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlrc> [in Ukrainian].
7. Mizhnarodnyi den osib pokhyloho viku. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlse> [in Ukrainian].
8. Mizhnarodnyi den osib z invalidnistiu. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szsls> [in Ukrainian].
9. Mizhnarodnyi den zakhystu prav liudyny. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlst> [in Ukrainian].
10. Patriotychnyi fleshmob do Dnia Ukrainskoho kozatstva. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szltg> [in Ukrainian].
11. Pletinnia Sitok dlia Zbroinykh Syl Ukrainy. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szltz> [in Ukrainian].
12. Pokhid u Bilohrudivskyi lis. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity URL: <http://surl.li/szluh> [in Ukrainian].
13. Prezentatsiia pershoho kursu fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szluv> [in Ukrainian].
14. Rozvazhalna shou-prohrama «Khto zverkhu?». Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlvn> [in Ukrainian].
15. Sviato «Andriivski vechornytsi». Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlvv> [in Ukrainian].
16. Taiemnyi Santa. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlvw> [in Ukrainian].
17. Khellovin. Sait fakultetu sotsialnoi ta psykholohichnoi osvity. URL: <http://surl.li/szlxp> [in Ukrainian].